

VLIV SPECIFICKÝCH VÝVOJOVÝCH PORUCH UČENÍ NA PSYCHOMOTORICKÉ DOVEDNOSTI ŽÁKŮ 1. STUPNĚ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

INFLUENCE OF SPECIFIC DEVELOPMENTAL LEARNING DISORDERS ON THE PSYCHOMOTOR SKILLS OF PRIMARY SCHOOL PUPILS

Zuzana ŽÁKOVÁ

Resumé

V rámci příspěvku jsou prezentována zjištění vyplývající z diplomové práce s názvem „Vliv specifických vývojových poruch učení na psychomotorické dovednosti žáků 1. stupně základní školy“, která se zabývá vazbou mezi diagnostikovanou specifickou vývojovou poruchou a psychomotorickými dovednostmi žáka. Stěžejním bodem je výzkumná část, která se věnuje ověřování zmíněné vazby prostřednictvím testu vytvořeného v rámci studentského grantu SGS „Rozvoj kompetencí u žáků mladšího školního věku v oblasti psychomotorických dovedností“. Výsledky práce jsou odvozovány statistickou komparací výzkumu prováděného v předchozích letech na dostupném vzorku a výzkumu zpracovaného pro diplomovou práci na vzorku žáků 3. – 5. tříd základních škol s diagnózou specifické vývojové poruchy.

Abstract

Within the paper presents the findings of the diploma thesis titled as “Influence of Specific Developmental Learning Disorders on the Psychomotor Skills of Primary School Pupils” deals with the link between the diagnosis of a specific learning disability and psychomotor skills of primary school pupils. The key point is the practical part, which deals with the verification of that links through the test established under the student grant SGS “Development of competencies among children of younger school age in the area of psychomotor skills.” The results are derived from the statistical comparison of the research carried out in previous years on the available sample and the research prepared for this thesis on a sample of 3rd - 5th graders at primary school diagnosed with specific learning disabilities.

ÚVOD

Cílem práce je potvrzení či vyvrácení hypotézy o existenci vazby mezi diagnózou specifické vývojové poruchy učení a úrovní psychomotorických dovedností žáka. Pro účely verifikace hypotézy je provedeno statistické srovnání výsledků didaktického psychomotorického testu manuálních dovedností vzorku žáků se specifickými vývojovými poruchami učení a vzorku žáků intaktních.

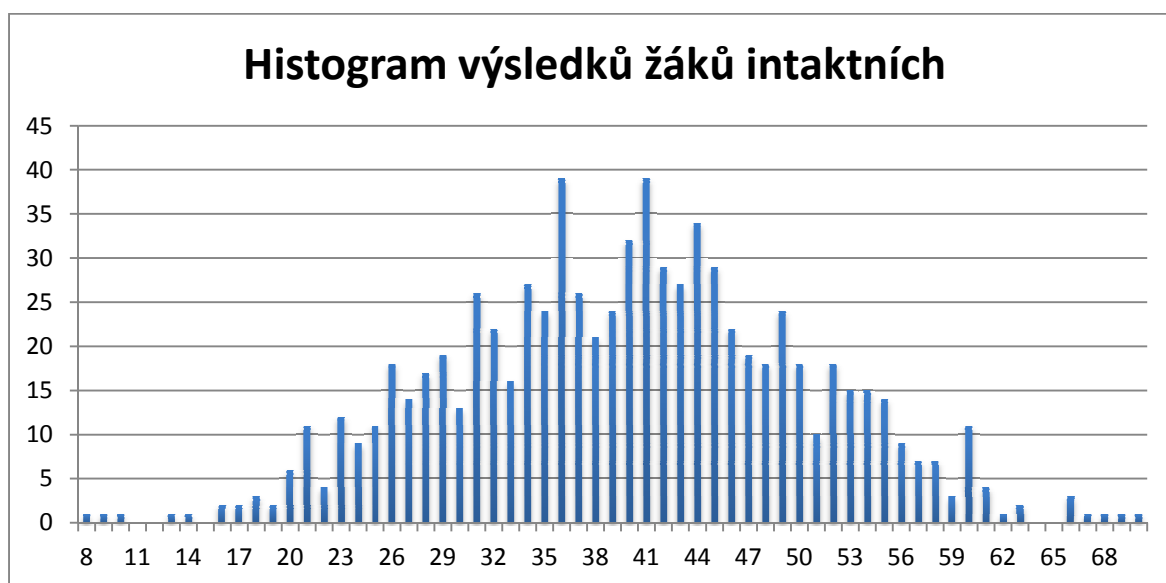
TEXT PŘÍSPĚVKU

Hlavním výzkumným cílem bylo objasnit rozdíl v úrovni psychomotorických dovedností mezi žáky intaktními a žáky se specifickou vývojovou poruchou učení.

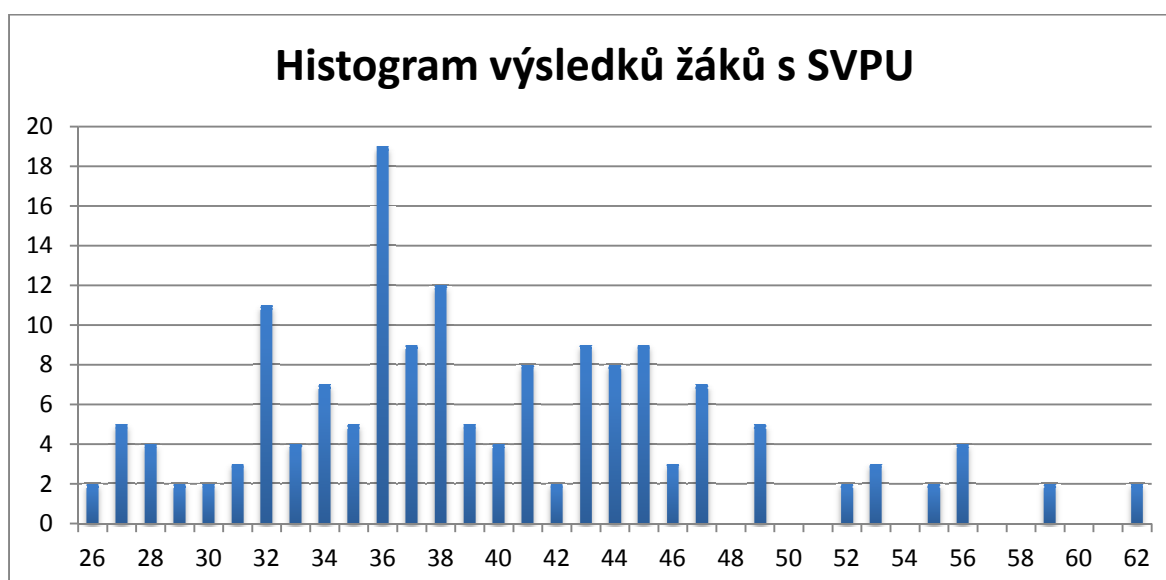
Pro výzkum byla zvolena technika didaktického testu. Psychomotorické didaktické testy poskytují možnost objektivního prověřování a hodnocení psychomotorických výkonů žáků. Konkrétním výzkumným nástrojem byl didaktický psychomotorický test manuálních dovedností, vytvořený v rámci studentského grantu SGS „Rozvoj kompetencí u žáků mladšího školního věku v oblasti psychomotorických dovedností“. Test je tvořen osmi dílčími

subtesty A – H. V průběhu vlastního testování jsme se snažili pro respondenty zachovávat co možná nejstandardnější podmínky (dostatek světla, příjemná okolní teplota, ticho, klid, vědomí dostatku času na zpracování úkolů, eliminace rušivých vlivů). Testování žáci prováděli úkoly individuálně.

Celkový výzkumný soubor čítal 859 žáků 3. – 5. ročníku základních škol, přičemž tito testovaní žáci podléhali kritériím stratifikovaného výběru. Pro potřeby zkoumání jsme výzkumný soubor rozdělili do dvou vnitřně homogenních skupin, a to na skupinu žáků intaktních čítající 787 respondentů a skupinu žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, do které patřilo zbývajících 72 žáků. Histogramy výsledků obou relevantních skupin jsou uvedeny níže.

Obr. 1 Rozložení četnosti výskytu výsledných hodnot ve skupině žáků intaktních

Obr. 2 Rozložení četnosti výskytu výsledných hodnot ve skupině žáků s SVPU

Na základě námi provedeného výzkumu a následného statistického zpracování výsledků bylo zjištěno, že vazba mezi úrovní rozvoje psychomotorických dovedností v oblasti manuálních dovedností a diagnózou specifické vývojové poruchy učení nebyla potvrzena.

V souladu s výstupem ze statistického softwaru byla přijata nulová hypotéza H₀₁, která zní: „Mezi výsledky dosaženými v didaktickém psychomotorickém testu manuálních dovedností žáků intaktních a žáků se SVPU není statisticky významný rozdíl.“

Vzhledem ke zkušenostem z praxe máme důvod se domnívat, že i přes nepotvrzení věcné hypotézy H₁ „Intaktní žáci dosahují v didaktickém psychomotorickém testu manuálních dovedností lepších výsledků, než žáci s diagnostikovanou specifickou vývojovou poruchou učení.“, na vzorku 72 žáků, by tatáž hypotéza mohla být verifikována na širším vzorku žáků.

Potvrzení zkoumané vazby by znamenalo odhalení širšího rozsahu stávajícího omezení žáků s SVPU, avšak zároveň by verifikace této vazby připravila vědecký podklad pro rozvinutí metod práce s žáky s SVPU ve smyslu zefektivnění postupů náprav těchto poruch. Na základě rešerše odborné literatury bylo konstatováno, že současná vědecká literatura neposkytuje informace týkající se obdobného výzkumu. Zatímco odborná literatura popisuje a zkoumá převážně příčiny vzniku SVPU a jejich projevy ve smyslu obtíží v procesu osvojování učiva, tato práce přijímá obecně uznávaná zjištění ve zmíněné oblasti a snaží se je dále rozšířit o zatím nezkoumanou vazbu mezi SVPU a psychomotorickými dovednostmi. V návaznosti na uvedené skutečnosti se domníváme, že zaměření výzkumu včetně jeho výsledků jsou zcela nové a vědecky přínosné.

ZÁVĚR

Hlavním cílem práce je ověření hypotézy o existenci vazby mezi diagnózou specifické vývojové poruchy učení a úrovní rozvoje psychomotorických dovedností. Uvedená hypotéza byla testována na základě statistického srovnání výsledků dosažených v didaktickém psychomotorickém testu manuálních dovedností u výběrového vzorku žáků prvního stupně základní školy s diagnostikovanou specifickou vývojovou poruchou učení a výsledků dosažených v témže testu žáky intaktními.

Na základě provedených testů vzájemné shody lze na dané hladině významnosti přijmout nulovou hypotézu o neexistenci statisticky významného rozdílu mezi úrovní psychomotorických dovedností testovaných žáků se specifickými vývojovými poruchami učení a žáky intaktními. Provedený test vykazuje na daném vzorku charakteristiky validity a reliability.

Provedený výzkum považujeme za přínosný, jelikož se jedná o výzkum z hlediska svého druhu jedinečný. Na základě provedené rešerše odborné literatury bylo zjištěno, že neexistuje publikace zaměřující se přímo na zkoumanou problematiku a i dílčí východiska ve smyslu psychomotoriky jsou uváděna pouze obecně či okrajově.

LITERATURA

- BLAHUTKOVÁ, Marie, Jiřina KLENKOVÁ a Dana ZICHOVÁ. *Psychomotorické hry: pro děti s poruchami pozornosti a pro hyperaktivní děti*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005, 56 s. ISBN 80-210-3627-3.
- GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 207 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-859-3179-6.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- MICHALOVÁ, Zdeňka. *Specifické poruchy učení a chování*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2003, 46 s. Texty pro distanční studium. ISBN 80-729-0115-X.

- MICHALOVÁ, Zdeňka. *Vybrané kapitoly z problematiky specifických poruch učení*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008, 128 s. ISBN 978-80-7372-318-7.
- SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika: prevence a diagnostika, terapie a poradenství, vzdělávání osob s různým postižením, člověk s handicapem a společnost*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 160 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4717-333.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: Dětství, dospělost, stáří*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 522 s. ISBN 80-7178-308-0.
- WORLD HEALTH ORGANISATION. *Mezinárodní klasifikace nemocí 10. revize: Duševní poruchy a poruchy chování: popisy klinických příznaků a diagnostická vodítka*. 2. vyd. Praha: Psychiatrické centrum Praha, 2000, 305 s. ISBN 80-851-2144-1.
- ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1994, 196 p. ISBN 80-717-8038-3.